

Gezamenlijke reactie op zienswijzen

Op 1 november hebben alle netbeheerders de concept-investeringsplannen gepubliceerd. Gedurende de maand november was er de gelegenheid om zienswijzen in te dienen. Een aantal veel gestelde vragen uit die zienswijzen, en de antwoorden daarop, delen we hier.

Scenario's

Vraag:

De investeringsplannen worden opgesteld aan de hand van drie scenario's, die beschrijven hoe het energiesysteem zich (in uitersten) gaat ontwikkelen in de toekomst. Zijn die scenario's wel actueel en verstrekkend genoeg?

De netbeheerders zijn 1,5 jaar geleden gestart met het opstellen van de scenario's. Deze scenario's zijn afgeleid van de II3050 scenario's die vooruitkijken naar 2050. In het rapport staat ook de aanpak beschreven hoe de scenario's zijn gevormd en hoe stakeholders tijdens het gehele totstandkomingsproces betrokken zijn geweest.

De scenario's in de nu voorliggende IP's (die vooruitkijken tot en met 2031), worden zodoende enigszins ingekaderd door de II3050-scenario's. De scenario's zijn bedoeld om verschillende ontwikkelpaden binnen het energiesysteem te beschrijven en voor elk van de verschillende parameters is gezocht naar betrouwbare bronnen om tot een zo correct mogelijke inschatting te komen. Het is hierbij goed om te noemen dat de scenario's al eind 2020 zijn vastgesteld vanwege de tijd die daarna nodig is om op basis van deze gegevens de consequenties voor de netten door te rekenen en de benodigde investeringen te bepalen. Dat is dan ook de reden dat de meest actuele ambities, zoals het Europese 'FitFor55'-plan, er nog niet in verwerkt zijn. Twee van de drie scenario's laten echter wel een stevigere ambitie zien dan de Nederlandse klimaatakkoord-ambities.

Voor elk scenario worden alle investeringen opnieuw doorgerekend. Bij de totstandkoming van de scenario's voor het IP van 2024, worden verschillende partijen en organisaties betrokken om direct vanaf het begin mee te denken. Deze partijen worden vervolgens ook verder in het proces betrokken bij de totstandkoming van de scenario's, en bij de totstandkoming van de Investeringsplannen. Zo wordt dus de volgende stap gezet in samenwerken. Voor het IP2022 is hoofdzakelijk de focus gelegd op de totstandkoming van scenario's die voor alle netbeheerders hetzelfde vertrekpunt waren. Dit was in het IP2020 namelijk nog niet het geval.

Schaarste

Vraag:

Wat zijn oorzaken waardoor de genoemde investeringsplannen niet daadwerkelijk (volledig) gerealiseerd kunnen worden?

De afgelopen jaren wordt er door de netbeheerders meer geïnvesteerd in het net dan ooit. Om al het werk te kunnen realiseren, hebben netbeheerders veel nieuw personeel nodig. Dat nieuwe personeel, met name technisch geschoold personeel, is zoals bekend zeer schaars. Andere zaken die een rol spelen: het gebrek aan ruimte in de ondergrond, de doorlooptijd voor het verkrijgen van de juiste vergunningen en de groeiende schaarste aan essentiële grondstoffen.

Prioriteren

Vraag:

Hoe heeft de prioritering door netbeheerders nu precies plaatsgevonden?

Bij het realiseren van nieuwe aansluitingen geldt het wettelijk vastgelegde principe '*first-come first-served*'. Dat betekent dat netbeheerders de verplichting hebben om aansluitingen te realiseren in de volgorde waarin ze binnenkomen.

Bij netuitbreiding prioriteren de netbeheerders aan de hand van prioriteringskaders. Als eerste wordt ook hierbij zoveel mogelijk het principe *first-come first-served* gehanteerd. Vervolgens geldt dat hoe concreter initiatieven zijn, hoe hoger de prioriteit is (ter vergelijking: een concrete offerte-aanvraag voor een project dat al een omgevingsvergunning heeft t.o.v. een partij die de exacte locatie nog moet bepalen). Daarnaast spelen ook andere criteria een rol. Allereerst is dat bijvoorbeeld de onderlinge afhankelijkheid tussen de regionale

netbeheerders en de landelijke netbeheerder. Als er op het landelijk net geen transportcapaciteit is, heeft uitbreiding van de capaciteit op het regionale net geen zin. Verder spelen bijvoorbeeld aspecten als de regionale beschikbaarheid van het vereiste technisch personeel en mogelijkheden tot combineren van werkzaamheden in de ondergrond.

Op landelijk niveau werkt Netbeheer Nederland mee aan het uitwerken van een aanpak voor integrale programmering van de uitbreiding van energie-infrastructuur, op zowel regionaal als nationaal niveau. Dit gebeurt op basis van interbestuurlijke samenwerking (werkgroep Integraal Programmeren) met deelname van de ministeries EZK en BZK, IPO, VNG, Unie van Waterschappen, NPRES, RVO, TNO en Netbeheer Nederland. Integraal programmeren is een sturingsconcept om keuzes te maken bij de fasering en in de volgorde van uitbreiding van energie-infrastructuur in relatie tot de ruimtelijke ordening. Een afwegingskader voor het maken van keuzes in de volgorde van uitbreidingsinvesteringen maakt onderdeel uit van de bespreking.

Vraag:

Hoe zie je in het IP wat er niet (tijdig) gerealiseerd kan worden?

Dit is per netbeheerder verschillend, hier is daardoor helaas geen algemeen antwoord op te geven. Wat de investeringsplannen wel laten zien, is wat er nodig (financieel, personeel) zou zijn om elk scenario, zelfs het meest extreme, te realiseren. Dat biedt inzichten. Het betekent echter niet dat we in staat zullen zijn om elk scenario ook te realiseren. Bovendien is nog onduidelijk welk scenario (of combinatie) - op basis van maatschappelijke afwegingen - de voorkeur zal krijgen.

Match tussen plannen van landelijke netbeheerder en regionale netbeheerder

Vraag:

Waarom sluiten de investeringsplannen van de landelijke netbeheerder qua timing niet altijd goed aan op de plannen van de regionale netbeheerders?

Uiteraard is het belangrijk dat de plannen van TenneT en die van de regionale netbeheerders goed op elkaar aansluiten om onnodige congestie te voorkomen. Echter, in verband met de hoge druk op het elektriciteitsnet en de permanente hoge inzet van TenneT in het prioriteringsvraagstuk, sluiten de plannen – in tijd - niet altijd 1-op-1 aan op de plannen van de regionale netbeheerders. De komende periode wordt hier extra aandacht aan besteed en zal er meer duidelijkheid komen. Het prioriteringsvraagstuk is complex en vereist integrale afstemming binnen de gehele sector. De landelijke en regionale netbeheerders voeren hierover dan ook intensief overleg met elkaar en maatschappelijke stakeholders. Ook de toezichthouder op de investeringsplannen (de ACM) is hierbij betrokken.

Consultatieperiode

Vraag:

Waarom is de consultatieperiode slechts 4 weken?

Er is een formele consultatieperiode van 4 weken, waarbij iedereen een zienswijze kan indienen. Veel betrokken organisaties (privaat en publiek) hebben dat dit keer gedaan. Deze betrokkenheid stellen wij zeer op prijs. Het is voor de netbeheerders van groot belang dat m.i.v. de volgende IP-procedure gedurende het gehele totstandkomingsproces van het Investeringsplan voldoende mogelijkheid bestaat om te reageren en mee te denken. Voor het IP2024 wordt hiervoor dan ook nu al een voorstel ontwikkeld. Communicatie hierover volgt; mocht u hierover mee willen denken, dan horen wij dat graag.

Personeelstekorten

Vraag aan o.a. Stedin vanuit VEMW: In het IP geeft de netbeheerder meerdere malen aan dat een tekort aan technisch personeel een groot probleem is voor het behalen van het benodigde tempo van capaciteitsuitbreidingen. Wij vroegen ons af wat de netbeheerder doet om dit probleem op te lossen.

De netbeheerders bundelen op dit terrein de krachten en werken intensief samen met andere partijen, en hebben daarnaast ook individuele (regionale) projecten. Een greep: Inzet van eigen bedrijfsscholen. Daarbij hebben we niet alleen oog voor MBO-jongeren, maar kijken we ook naar specifieke groepen, zoals zij-instromers, mensen

met een afstand tot de arbeidsmarkt (participatiewet) en statushouders. Daarnaast werken we nauw samen met MBO-scholen zodat opleidingen goed aansluiten op wat we in de praktijk nodig hebben.

- Voorschakelklassen elektromonteurs
- Ontwikkeling van modulaire en flexibele opleidingen, voor o.a. laadpaalmonteur
- Samenwerkingsverbanden om het imago van de sector te verbeteren en interesse te wekken voor technische banen. Voorbeelden hiervan zijn: Jet-Net programma voor basisscholen, het OCW programma Sterk Technisch Onderwijs, instroomcampagne *Power up the planet*
- Samenwerking met regionaal onderwijs o.a. in het kader van OCW programma 'SterkTechnisch Onderwijs'.
- Project Branchebruggen, ism de WENB om doorstroming te bevorderen vanuit door Corona getroffen (technische) sectoren
- Verhogen productiviteit door middel van innovaties als automatisering en robotisering of prefab bouwen

Daarnaast pleiten we bij het RIJK voor:

1. Werk als Rijksoverheid samen met de relevante sectoren vanuit één gemeenschappelijke doelstelling (bijv. 7000 extra technici in de komende twee jaar, waarvan x-aantal via primaire instroom en x-aantal via zij-instroom);
2. Onderzoek hoe financiële prikkels kunnen leiden tot het verleiden van zoveel mogelijk studenten tot een technische opleiding;
3. Zorg voor een gecoördineerde inzet op zij-instroom, onder meer van statushouders, en vanuit loopbanen op latere leeftijd;
4. Stimuleer een regionale arbeidsmarktaanpak waarin al deze initiatieven samen komen; Maak werk van het stimuleren van doorstroom en pro-actief opleiden van huidige werknemers.

Nettarieven

Vraag aan o.a. Stedin vanuit VEMW: is het mogelijk om in het ontwerpplan of in een ander medium indicatieve nettarieven uit te rekenen om deze met de netgebruikers kunnen delen.

Voor individuele netbeheerders is het niet mogelijk om de tariefinkomsten nauwkeurig in te schatten op de lange termijn. Een deel van de kosten is niet voorspelbaar (netverliezen, doorberekening TenneT). Ook worden de tarieven ook sterk bepaald door de kosten van andere netbeheerders. Het is aan de ACM om de tarieven voor netbeheer vast te stellen in de tarievenbesluiten. In de methodebesluiten van de ACM zijn de geschatte tariefinkomsten tot 2026 te vinden.

Kostenafweging

De netbeheerders pleiten ervoor pleiten ervoor dat infrastructuurkosten worden meegenomen bij het maken van keuzes, waarbij ook de andere publieke belangen worden afgewogen. Doordat de infrastructuurkosten hierin niet altijd worden meegewogen, leveren niet alle keuzes op dit moment de meest efficiënte oplossingen op.

Scenario's – elektrisch vervoer

Op pagina 38 schrijft Stedin: Door de relatief hoge aanschafprijs blijft de groei van elektrisch vervoer achter bij de doelstelling van het klimaatakkoord. Graag ontvangt de ACM van Stedin een antwoord op de vraag waarom juist in het scenario IA de aanschafprijs van elektrisch vervoer een belemmering vormt en in de overige scenario's niet.

Scenario's zijn bedoeld om verschillende ontwikkelpaden binnen het energiesysteem te beschrijven. Het scenario IA gaat uit van een sterk gekoppelde internationale energiemarkt en daarmee krijgt de import van energie in de vorm van moleculen zoals waterstof een grotere rol dan in de andere scenario's. Hierdoor zal met name zwaarder transport kiezen vo